

Globális környezetváltozások közép-európai és peremvidékei lössorozatainak összehasonlító vizsgálata alapján

Kis Éva¹, Schweitzer Ferenc¹, Balogh János¹, Szeberényi József¹, Viczián István¹, Prodán
Tímea²

¹MTA CSFK FTI

²MTA CSFK GGI

A kutatások keretében Kárpát-medencei és peremvidéki lösz- és paleosol sorozatokat elemzünk. Célunk a vizsgált területek őskörnyezeti (ösdomborzat, őséghajlat, ősvízrajz, stb.) változásaira, illetve fejlődéstörténetükre vonatkozó korábbi ismereteink pontosítása. A vizsgálatok keretében a késő neogén és pleisztocén őskörnyezeti változásokat – melyeknek a lösz- és paleotalaj sorozatok a teresztrikus archívumai – új környezetjelző kiértékelő módszerrel vizsgáljuk és jellemezzük. A rétegsorok kapott üledékföldtani jellemzőit kiegészítjük terepi geomorfológiai kutatásaink, feltételezéseink és térképezéseink eredményeivel. A kapott eredményeket összevetjük a különböző kormeghatározási módszerek értékeivel. Jellemezzük a földrajzi környezetben bekövetkező recens folyamatokat.

Üledékciklusokat állapítunk meg feltárásaink üledékföldtani paraméterértékei alapján és kísérletet teszünk ezen szárazföldi üledékciklusoknak a mélytengeri üledékciklusokkal történő összehasonlítására (mélytengeri fúrások, grönlandi, illetve antarktiszi jégmagok jellemző értékei alapján). Ezáltal a gyakran problémás kormeghatározási nehézségeket a relatív rétegtani helyzet meghatározásával próbáljuk kiküszöbölni.

Arra keressük a választ, hogy a mélytengeri üledékek hideg és meleg klímaszakaszainak ciklusai milyen hatást gyakorolnak a szárazföldi paleogeográfiai és paleoklimatológiai környezetre, és hogy hogyan lehet a hideg-meleg mélytengeri és jégmagok klímaszakaszainak kb. 3 millió éves alsó határát a szárazföldi üledékekben kimutatni, valamint hogy mely szárazföldi üledékben figyelhetők meg a pleisztocén eljegesedés jellegzetességei. Feltárásaink vizsgálata során kapott eredmények lényegesen bővítik az utóbbi 3 millió év őskörnyezet-változásaira és a fejlődéstörténetre vonatkozó ismereteinket a Duna-medencében. Kutatásaink eredményeként szelvényeken belüli és szelvények közötti rétegek jellemzése és párhuzamosítása vált lehetővé.

Az alpi és a szárazföldi, az alpi és az Appenninek közötti korridorok környéki feltárásaink mindkét eljegesedés összes „rezdülését” mutatják, e lösz- és talajsorozatok a legvastagabbak, ezért Közép-Európa és peremvidékei legjobban tanulmányozható feltárásai.